Christiane Maute

Homeopathie voor planten

Sample text

Homeopathie voor planten

from Christiane Maute

editor: Narayana Verlag

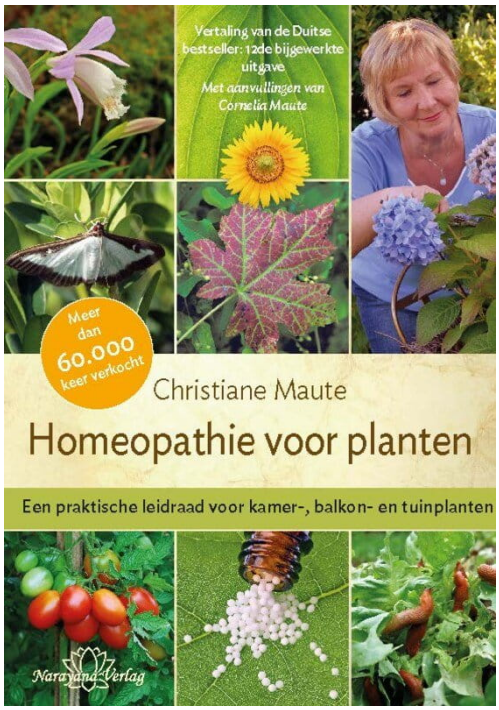

In the Narayana Webshop you will find all German and English books on homeopathy, alternative medicine and healthy living.

Copyright:
Narayana Verlag GmbH, Blumenplatz 2, D-79400 Kandern
Tel. +49 7626 9749 700
Email info@narayana-verlag.de
https://www.narayana-verlag.de

Narayana Verlag is a publisher of books on homeopathy, alternative medicine, and healthy living. We publish works by top-class, innovative authors such as Rosina Sonnenschmidt, Rajan Sankaran, George Vithoulkas, Douglas M. Borland, Jan Scholten, Frans Kusse, Massimo Mangialavori, Kate Birch, Vaikunthanath Das Kaviraj, Sandra Perko, Ulrich Welte, Patricia Le Roux, Samuel Hahnemann, Mohinder Singh Jus, and Dinesh Chauhan.

Narayana Verlag organizes homeopathy seminars. World-renowned speakers such as Rosina Sonnenschmidt, Massimo Mangialavori, Jan Scholten, Rajan Sankaran & Louis Klein inspire up to 300 participants.

1 Grondbeginselen

1.1 Hoe alles begon 2
Planten beschadigd door letsel..... 3
Planten beschadigd door ziekte 4

1.2 Homeopatische grondbeginselen-kort samengevat..... 5
De geneesmiddelenproef en de gelijksoortigheidswet 5
Gedynamiseerde middelen of de wet van de potentiëring 6

1.3 Homeopatisch kompas voor de tuin 8
De selectie van de correcte remedie..... 9
De werkwijze..... 10
Wat na het toedienen van de remedie?... 14
Toediening en dosering in speciale gevallen..... 16
Homeopathische middelen bewaren 17
Preventieve behandeling..... 17

1.4 Verpotten van kamerplanten: stap voor stap 18

2 Ongedierte en hun schadebeeld

2.1 De gevolgen van de bijensterfte.. 24

2.2 Insecten..... 30
Mieren 30
Bladluizen..... 32
Buxusmot 36
Lapsnuitkever 38
Coloradokever 39
Leliehaantje..... 40
Schildluizen 42
Vlinders en hun rupsen 43
-Uilenvlinder-larven 44
-Koolmot..... 46
-Koolwitje..... 47
-Preimot 53
Spintmijten 55
Witte vlieg 56
Wolluis..... 57

2.3 Slakken 58

3 Ziekteverwekkers en hun schadebeeld

3.1 Schimmelziekten 62
Perenroest (roestziekte) 64
Bruin-rot (roestziekte) 66
Buxusschimmel 68
Krulziekte 70
Kanker 72
Meeldauw 73
-echte meeldauw 74
-valse meeldauw 75
Monilia vruchtrot en jonge takken sterfte 77
Sterroetdauw 80
Tips voor rozen 82
Witte en rode bladvlekkenziekte 83

3.2 Bacteriële ziekten 84
Bladvlekkenziekte 84
Bacterievuur aan fruitbomen 86

3.3 Virale ziekten 89

4 Maatregelen bij specifieke ziektetekens

4.1 Uiterlijk zichtbare ziektesymptomen 94
Excessieve groei 94
Zwakte 95
Verkleuring van de bladeren 96
Misvormingen 99
Zwakke wortelgroei 100
Dwerggroei 101

4.2 Schade door weersomstandigheden 103
Vorstschade, bevriezing 105
Hagelschade 107
Schade door koude 108
Mobiele straling 109
Wateroverlast 110
Lang aanhoudende regen 114
Zeelucht, verzilting van lucht en bodem 115
Zonnebrand 115
Zonnestraling 117
Intoxicatie door zuren 120
Kwetsuren en stress 122
Warmte- en hitteschade 123

4.3 Schade tijdens de teelt 124
Snoeiwonden bij bomen en struiken ... 124
Verpotten 126
Intoxicatie door chemische substanties. 128
Verwondingen en kwetsuren 129
Verwaarloosde planten 130

4.4 Maatregelen om de groei bij tomaten te bevorderen 132

5 Kamerplanten

5.1 Homeopathische behandeling van kamerplanten 138
Dosering en toepassing van C-potenties 138
Dosering en toepassing van D-potenties 138

5.2 Ongedierte op kamerplanten ... 139

5.3 Ziekten bij kamerplanten 140

5.4 Temperatuurschade 141

5.5 Waterverzorging bij kamerplanten 142
Te veel vocht 142
Uitdroging 143
Verwaarlozing 143

6 Uit de praktijk

6.1 Behandelingsvoorbeeld in het voorjaar 146
Terugsnoeien van bomen en struiken ... 146
Vorst en vorstschade 147
Herstel en versterking van planten 147
Schade door warmte en hitte of zonnebrand 147
Lang aanhoudende regen 148

6.2 Behandelingsvoorbeeld van kanker aan houtgewas 149

6.3 Voorbeelden van ervaringen 150
Aardappelen 151
Kropsla 152
Basilicum 153
Hibiscus 154
Gazon 155
Koolraap 156
Frambozen 157
Brem 158
Amandelboom 159
Groententeelt 160
Druiventeelt - wijnbouw 161
Appelteelt 163

6.4 Voor bezitters van vijver of aquarium 165

7 Beschrijving van homeopatische remedies (materia medica)

7.1 Remedies uit de homeopatische tuinapotheek 168
7.2 Remedies voor bijzondere omstandigheden 180

Bijlagen A tot M

A Modaliteitentabel 184
B Een praktijkvoorbeeld 186
C Basiskits voor de homeopathische tuinapotheek 187
-Meest gebruikte homeopathische remedies 187
-Remedies die minder frequent nodig zijn 189
-Basiskit voor kamerplanten 189
-Basiskit voor rozen 190
-Startersset 190
D Werkblad voor eigen gebruik ... 190
E Bibliografie 192
F Contact, forum en advies 192
G Afbeeldingenindex 193
H Klachtenrepertorium 194
I Afkortingenlijst 200
J Trefwoordenlijst - index 201
K Colofon 205
L Over de auteur 206
M Over de mede-auteur 207

Voorwoord door Christiane Maute

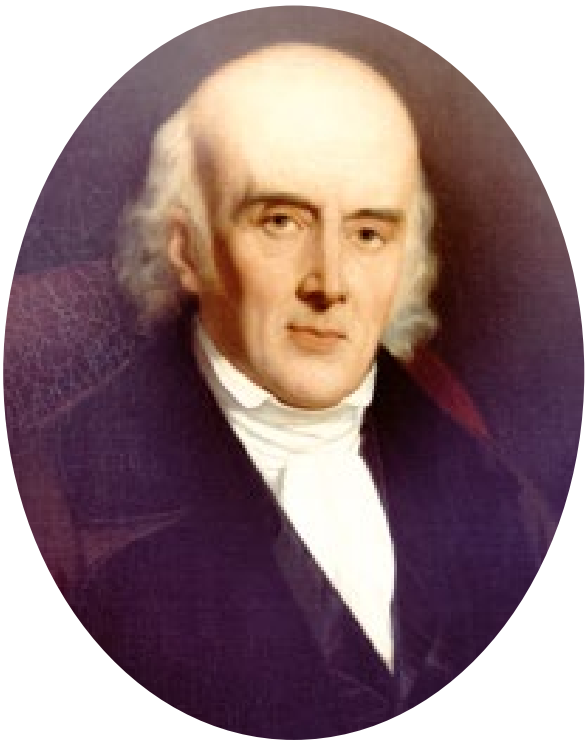

Samuel Hahnemann
(1755-1843)

Samuel Hahnemann, de ontdekker van de klassieke homeopathie, opende in mijn denken een nieuw venster dat toegang geeft tot een volledig nieuwe dimensie. Tweehonderd jaar geleden schreef Hahnemann: ”Genees zo zacht en zo zeker als mogelijk”. Deze leidraad neem ik dagelijks ter harte. Ik ben heel dankbaar dat mijn docenten mij geleerd hebben om mensen te genezen volgens Hahnemanns manier van werken. Zij hebben mijn grote nieuwsgierigheid gewekt.

De behandeling van mensen met behulp van de klassieke homeopathie fascineert me nog elke dag. Het leek logisch om deze geneesmethode ook op planten toe te passen want planten zijn levende wezens – net als wij zijn zij een onderdeel van de schepping. Maar logica is niet altijd voldoende want het duurde een hele tijd voordat ik had begrepen dat planten zich met homeopathie even goed laten behandelen als mensen en dieren.

Ik ben een homeopatische therapeute en eigenlijk geen tuinierster, daarom een kleine aanmoediging voor alle toekomstige ‘homeopatische tuinmannen of -vrouwen’. Ik bezit wel een tuin rond het huis, maar ik ben geen landbouwer of geen plantkundige van beroep. Vijfendertig jaren geleden kon ik nauwelijks een jonge koolrabiplant van een roos onderscheiden, maar dat is in de loop der jaren wonderbaarlijk veranderd. Het werk in de tuin bezorgt mij nu, zoals bij de meeste mensen, veel plezier en … het vervangt mijn fitness-oefeningen.

Wanneer het u zal lukken om planten met behulp van homeopathie te laten opknappen, zal u dubbel zoveel plezier aan uw tuin beleven. Zoiets lukt niet van vandaag op morgen (niemand wordt als vakman geboren), maar door te blijven proberen zal het steeds beter gaan en … het is erg boeiend.

Het feit dat de homeopathische plantenbehandeling de inzet van chemische preparaten en beschermingsmiddelen duidelijk tot een minimum reduceert of zelfs overbodig maakt, is voor mij een sterke bijkomende stimulans. Zelfs wanneer we slechts een beperkt deel van deze stoffen kunnen vermijden dragen we al bij tot de bescherming van ons leefmilieu.

De respons op dit boek is enorm: vanuit een kleine sneeuwbal ontwikkelde zich een lawine. Dat had ik niet verwacht, maar het doet me wel veel plezier.

Twijfelaars krijgen nu de kans zich te laten overtuigen van de homeopatische effecten, want een plant doet op een onweerlegbare wijze de bestaande 'placebo-denkbeelden' te niet. Wanneer het passende homeopatische middel wordt toegediend zullen zowel planten met weerschade, als aangetaste en/of zieke planten zich zeer snel herstellen.

Ondertussen passen al vele enthousiaste hobby-tuiniers, professionele tuinders, landbouwers en wijnboeren homeopathie toe op hun planten, met dikwijls verrassend positieve resultaten. Vanaf pagina 148 delen we met u enkele van die ervaringen. Soms blijven goede resultaten uit. Dan is het goed te beseffen dat we nog veel moeten bijleren, want we staan nog maar aan het beginstadium van de homeopatische plantenbehandeling.

Het boek 'Homeopathie voor planten' is voortdurend aangepast en verbeterd. Deze twaalfde editie komt overeen met onze huidige ervaringen.

Beginnelingen in de homeopatische plantenbehandeling vinden in dit boek nu ook een geïllustreerde stap voor stap leidraad bij het 'verpotten' van planten. Een extra nieuw hoofdstuk spitst zich speciaal toe op de homeopatische behandeling van kamerplanten.

Het zou fantastisch zijn mochten er veel lezers aan het onderzoek in de plantenhomeopathie deelnemen en daarbij hun feedbackreacties aan ons bezorgen. Bedenk dat ook mislukkingen belangrijk zijn en ons vooruit kunnen helpen.

Ik wens jullie allen veel plezier en 'groene vingers' met jullie homeopatisch werk in de tuin.

Friedrichshafen Voorjaar 2016
Christiane Maute

1 Grondbeginselen

1.1 Hoe alles begon 2
Planten beschadigd door letsel 3
Planten beschadigd door ziekte 4

1.2 Homeopatische grondbeginselen – kort samengevat 5
De geneesmiddelenproef en de gelijksoortigheidswet 5
Gedynamiseerde middelen of de wet van de potentiëring 6

1.3 Homeopatisch kompas voor de tuin 8
De selectie van de correcte remedie 9
Werkwijze 10
Wat na de toediening van de remedie? 14
Toediening en dosering in speciale gevallen 16
Homeopathische middelen bewaren 17
Preventieve behandeling 17

1.4 Verpotten van kamerplanten: stap voor stap 18

1.1 Hoe alles begon

Om planten te beschermen en/of om plantenziekten te behandelen werd klassieke homeopathie tot nu toe slechts zelden gebruikt: enkele dappere homeopaten probeerden het een en ander, maar tot een doorbraak kwam het niet. Er waren wel enkele wijnbouwers die er genoeg van hadden om in de wijnbouw zoveel chemicaliën te gebruiken. Zo werd in een krantenreportage bericht over een wijnboer in Zuid-Tirol die in zijn wijngaard enkel unitaire homeopatische middelen en plantenaftreksels gebruikte en daardoor wijnen met topkwaliteit aan topprijzen produceerde. Tijdens het gebruik van homeopatische remedies verloor deze wijnboer enkele wijnstokken door ziekten, maar dit had hij ook toen hij nog traditionele pesticiden gebruikte. In dit handboek doe ik mijn best om het gebruik van homeopatische middelen in de tuin zo eenvoudig en duidelijk mogelijk te beschrijven. De hierna beschreven ervaring met de behandeling van een beschadigde plant met *Arnica*, betekende voor mij een eerste start om verder homeopathie in mijn tuin te gebruiken. Sindsdien 'verzorgen' wij onze tuin met klassieke homeopathie. We gebruiken natuurlijk ook beproefde niet-giftige 'huismiddeltjes' en gebruiken ter versterking plantenaftreksels zoals smeerwortelgier, brandnetelgier, goudsbloemgier, saliegier en/of paardenstaartsoep. We verzamelen alle ervaringen, want de homeopatische behandeling van planten zit nog maar in een beginstadium. Voor mij is het belangrijk dat wij onze wondermooie wereld in de toekomst echt duidelijk minder belasten met chemische plantenbeschermingsmiddelen. Het is goed voor ons leefmilieu en tegelijk voor onze portemonnee.

Afb. 1.1: Mevrouw Christiane Maute, met in haar handen ridderspoor

fende middel voor uw zieke plant.
  - Noteer dit ene (eventueel meerdere) middel, lees ze na in de remediebeschrijvingen (→ hfst. 7) en beslis welke het best bij uw plantenprobleem past. Homeopaten noemen dit werk 'het repertoriseren'.
- In hoofdstuk 2 en 3 kom je te weten dat er bij één bepaalde plantenziekte meerdere homeopathische middelen kunnen passen. Door te repertoriseren met behulp van de modaliteitentabel (→ blz. 184 – 185) is het mogelijk het aantal middelen dat in aanmerking komt voor uw aangetaste plant te beperken.
- In de beschrijving van de homeopathische middelen (→ hfdst. 7) is te lezen hoe en in welke omstandigheden deze ingezet kunnen worden. Deze informatie maakt uw repertorisatie volledig.

De werkwijze

- Gebruik liefst geen combinatie van meerdere homeopatische middelen tegelijk. Zet telkens slechts één enkelvoudig middel in. Misschien zal ik in de toekomst uitzonderlijk voor grote landbouwbedrijven of kwekerijen ooit twee middelen laten mengen, om zo het spuiten over het land minder tijdrovend te maken. Meerdere middelen gelijktijdig inzetten moet zeer zorgvuldig worden overwogen en dat kan het best gedaan worden door homeopaten met voldoende ervaring. De mogelijkheid bestaat dat bepaalde homeopatische middelen elkaar 'niet verdragen' en elkaar wederzijds onwerkzaam maken (= antidoteren). Daarom is het beter niet zelf te 'experimenteren'.

Nota

Bij elke vermelde aandoening in dit boek is er een lijst te vinden met de meest ingezette hoofdmiddelen.

Om andere middelen te vinden, moet er met behulp van de modaliteitentabel op blz. 184 en 185 een keuze gemaakt worden op basis van de gekende symptomen.

- Maak om te roeren gebruik van een lepel van plastic, porselein of hout omdat metaal de werking van een middel mogelijk kan verstoren. Om die reden zijn gieters van plastiek nuttiger dan deze van metaal. Maak na elk gebruik van homeopatische middelen de gieter schoon door hem gewoon met schoon water goed uit te spoelen.
- Gewoon begieten met een gieter heeft

aangetoond effectiever te zijn dan het spuiten met een plantensproeier.

- Begiet de volledige plant, dus zowel het gebladerte als het wortelgebied. Bij bomen zowel de stam als de grond tot aan de kruingrens (de kruingrens is de oppervlakte op de bodem die met de diameter van de boomkruin overeenstemt).
- Begiet indien mogelijk op een heldere, droge ochtend, ofwel tegen de avond. De bladeren moeten vlug kunnen opdrogen. Begiet op zeer hete zonnige dagen enkel het wortelgebied omdat er anders gevaar bestaat dat de bladeren verbranden.
- Vermijd het om uw eigen huid te begieten, want dit kan leiden tot een geneesmiddelenproef (→ hfdst. 1.2). Een geneesmiddelenproef is echter niet gevaarlijk, het kan enkel leiden tot enige klachten die weliswaar op korte termijn weer verdwijnen. Wees dus niet bang als u wat onvoorzichtig te werk ging. Denk eraan om kinderen en huisdieren waar mogelijk wat op afstand te houden tot het begoten groen opgedroogd is.

De bereiding en het gebruik van C-potenties

Een homeopatische oplossing kan op verschillende manieren worden klaargemaakt (→ afb. 1.7b en 1.7c)

- Laat 6 tot 8 globuli (= kleine korreltjes) van het homeopathisch middel in een jampot met circa 150 ml water oplossen gedurende een aantal

Afb. 1.7a: Het observeren van de aantasting.

Afb. 1.7b: Het tellen van de globuli.

2 Ongedierte en hun schadebeeld

2.1 De gevolgen van de bijensterfte.....24

2.2 Insecten.....30

Mieren..... 30
Bladluizen..... 32
Buxusmot..... 36
Lapsnuitkever..... 38
Coloradokever 39
Leliehaantje..... 40
Schildluizen..... 42
Vlinders en hun rupsen..... 43
Uilenvlinder/ larven 44
Koolmot 46
Koolwitje..... 47
Preimot..... 53
Spintmijten..... 55
Witte vlieg 56
Wolluis..... 57

2.3 Slakken 58

Afb. 2.25: Witte vlieg.

Witte vlieg

Witte vliegjes (➔ afb. 2.25) kunnen opgemerkt worden zowel in serres, aan kamerplanten, als in open lucht.
Kenmerken van de schade: Witte vliegen zitten aan de onderzijde van het blad. Als je tegen het blad tikt, dan vliegen ze in zwermen op. Zij beschadigen de plant zowel door haar sap uit te zuigen als door de uitscheiding van grote hoeveelheden honingdauw. Op deze honingdauw ontstaat een zwarte roetdauwschimmel. Zowel de bladeren als de vruchten worden helemaal zwart.
Oorzaken: Warmte en droogte.
Behandeling en preventie: Geef de plant een lichte en koele standplaats. Zorg ervoor dat je regelmatig verlucht en begiet. In de vakhandel vindt men gele vangplaten tegen witte vliegen. De homeopathische remedies *Psorinum* en *Sulphur* hebben bewezen bijzonder werkzaam te zijn tegen de witte vlieg.

Belangrijke homeopathische remedies voor de witte vlieg

Psorinum 200 C →	De bladeren rollen zich op aan de randen. De kleverige honingdauwuitscheiding trekt zwarte roetdauwschimmel aan. De bladeren en vruchten worden zwart. Gevoeligheid voor vorst en koude. Kleine armetierige planten, die door hun zwakte gemakkelijk worden aangetast door ongedierte.
Sulphur 200 C →	De bladeren rollen zich op aan de randen. De kleverige honingdauwuitscheiding kan zwarte roetdauwschimmel aantrekken: de bladeren en vruchten worden daardoor zwart. Dorstige planten met een verstoorde wateropname. Koude- en vorstgevoelig.

3 Ziekteverwekkers en hun schadebeeld

3.1 Schimmelziekten 62

Perenroest (roestziekte) 64

Bruin-rot (roestziekte) 66

Buxusschimmel 68

Krulziekte 70

Kanker 72

Meeldauw 73

echte meeldauw 74

valse meeldauw 75

Monilia-vruchtrot en jonge takken sterfte 77

Sterroetdauw 80

Tips voor rozen 82

Witte en rode bladvlekkenziekte 83

3.2 Bacteriële ziekten 84

Bladvlekkenziekte 84

Bacterievuur bij fruitbomen 86

3.3 Virale ziekten 89

4 Maatregelen bij specifieke ziektetekens

4.1 Uiterlijk zichtbare ziekte symptomen 94

Excessieve groei, reuzengroei, te lange scheuten 94
Zwakte..... 95
Verkleuring van de bladeren 96
Misvormingen 99
Zwakke wortelgroei..... 100
Dwerggroei 101

4.2 Schade door weersomstandigheden.....103

Vorst, vorstschade, bevriezing..... 105
Hagelschade 107
Schade door koude 108
Mobiele straling..... 109
Wateroverlast 110
Lang aanhoudende regen 114
Zeelucht, verzilting van lucht en bodem 115
Zonnebrand 115
Intensieve zonnestraling 117
Intoxicatie door zuren..... 120
Kwetsuren en stress 122
Warmte- en hitteschade..... 123

4.3 Schade tijdens de teelt.....124

Snoeiwonden bij bomen en struiken ... 124
Verpotten..... 126
Intoxicatie door chemische substanties. 128
Verwondingen en kwetsuren..... 129
Verwaarloosde planten..... 130

4.4 Maatregelen om de groei bij tomaten te bevorderen 132

5 Kamerplanten

5.1 Homeopathische behandeling van kamerplanten 138
Dosering en toepassing van C-potenties 138
Dosering en toepassing van D-potenties 138

5.2 Ongedierte op kamerplanten ... 139

5.3 Ziekten bij kamerplanten 140

5.4 Temperatuurschade bij kamerplanten 141

5.5 Waterverzorging bij kamerplanten 142
Te veel vocht 142
Uitdroging 143
Verwaarlozing 143

6 Uit de praktijk

6.1 Behandelingsvoorbeeld in het voorjaar 146
Terugsnoeien van bomen en struiken ..146
Vorst en vorstschade 147
Herstel en versterking van planten 147
Schade door warmte en hitte of zonnebrand 147
Lang aanhoudende regen..... 148

6.2 Behandelingsvoorbeeld van kanker aan houtgewas 149

6.3 Voorbeelden van ervaringen 150

Aardappelen 151
Kropsla..... 152
Basilicum..... 153
Hibiscus..... 154
Gazon..... 155
Koolraap 156
Frambozen..... 157
Brem..... 158
Amandelboom.....
159

Groententeelt..... 160
Druiventeelt - wijnbouw 161
Appelteelt 163

6.4 Voor bezitters van vijver of aquarium 165

7 Beschrijving homeopatische remedies

Materia medica

7.1 Remedies uit de homeopathische tuinapotheek 168

Aconitum (blauwe monnikskap)..... 168
Anthracinum (miltvuur nosode) 168
Arnica montana (valkruid)..... 168
Arsenicum album (arseentrioxide rattengif) 168
Belladonna (wolfskers) 169
Calcium carbonicum (kalk van oesterschelp)..... 169
Calendula (goudsbloem) 169
Camphora (kamfer)..... 170
Cantharis (spaanse vlieg) 170
Carbo vegetabilis (houtskool) 170
Carcinosinum (kanker-nosode) 171
Causticum (ongebluste kalk) 171
China officinalis (kinabast)..... 171
Cimicifuga (troszilverkaars)..... 171
Cuprum metallicum (koper) 172
Dulcamara (bitterzoet) 172
Gelsemium (gele jasmijn)..... 172
Helix tosta (geroosterde wijngaardslak) 172
Ignatia (ignatiusboon)..... 172
Kalium iodatum (kaliumjodide)..... 173
Kalium phosphoricum (kaliumfosfaat) 173
Lycopodium (grote wolfsklauw) 173
Magnesium carbonicum (magnesiumcarbonaat)..... 174
Magnesium chloratum of Magnesium muriaticum (magnesiumchloride) 174
Magnesium phosphoricum (magnesiumfosfaat)..... 174
Natrium carbonicum (natriumcarbonaat).. 174
Natrium chloratum of Natrium muriaticum (keukenzout)..... 174
Natrium sulphuricum (natriumsulfaat, wonderzout)..... 175
Nosoden..... 175
Nux vomica (braaknoot)..... 175
Petroleum (ruwe steenolie)..... 176
Phosphorus (fosfor) 176
Psorinum (schurft-nosode) 176
Pulsatilla (wildemanskruid)..... 177
Rhus toxicodendron (gifsumak) 177
Silicea (kwarts, siliciumdioxide)..... 177
Solidago (guldenroede) 178
Staphisagria (rozijnridderspoor) 178
Sulphur (zwavel) 178
Thuja (levensboom) 179
X-ray (röntgenstralen)..... 179
Zincum metallicum (zink) 179

7.2 Remedies voor bijzondere omstandigheden 180

Causticum (ongebluste kalk) 180
Kalium iodatum (kaliumjodide)..... 180
Kalium phosphoricum (kaliumfosfaat)..... 180
Magnesium chloratum of Magnesium muriaticum (magnesiumchloride) 180
Natrium chloratum of Natrium muriaticum (keukenzout)..... 180
Phosphorus (fosfor) 181
Pulsatilla (wildemanskruid)..... 181
Solidago (guldenroede) 181
Sulphuricum acidum (zwavelzuur)..... 181
Sulphuricum iodatum (zwaveljodide)..... 181
X-ray (röntgenstralen)..... 181

7.1 Remedies uit de homeopathische tuinapotheek

Aconitum (blauwe monnikskap)

- **Kenmerken**
  - Plotseling optredende symptomen zijn typisch voor *Aconitum*. De plant reageert bruusk, verwelkt snel en droogt uit
- **Schade door weersomstandigheden**
  - Als gevolg van koude en droge noorderwind
  - Als gevolg van plotseling opkomende koude storm of wind
  - Als gevolg van hitte overdag (intense zonnestraling) met zeer koude nachten

Anthracinum (miltvuur nosode)

- **Kenmerken:**
  - Ziet eruit als verbrand
  - Bladeren worden zwart of donker, verdorren en zijn verbrand, de schade breidt zich snel uit zoals bij een 'natuurbrand'
  - De schors wordt bruin, vertoont scheuren of deuken. Onder de aangetaste schors is het hout roodachtig bruin
  - Oranje-bruine slijm op de schors dat besmettelijk is
  - De toppen van de scheuten krullen zich op naar onder zoals een 'herdersstaf"
- **Speciale ziekten:**
  - Kan eventueel helpen bij bacterievuur

Arnica montana (valkruid)

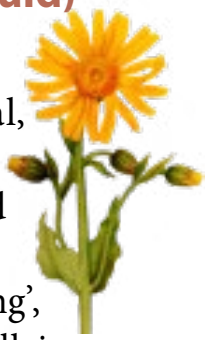

- **Algemene werking:**
  - Het gevolg van een duw, val, slag of stoot
  - Een zeer goed versterkend middel voor alle planten
  - Verbetert de 'doorbloeding', de circulatie in het capillaire systeem van de plant: *Arnica* helpt ervoor zorgen dat de voeding tot in uiteinden en toppen raakt
- **Schade door teeltfouten:**
  - Kwetsuren door snoeien
  - Kwetsuren door verpotten of verplanten
- **Schade door weersomstandigheden:**
  - Wanneer de plant beschadigd is ten gevolge van bv. hagel, storm of wind

Arsenicum album (arseentrioxide, rattengif)

- **Algemene werking:**
  - Aangewezen bij zwakke plantengroei
  - Verzwakte planten
  - Planten blijven klein en zien er miezerig uit
  - Planten drogen snel uit
- **Schade door teeltfouten:**
  - Intoxicatie door bv. chemische pesticiden

Bijlagen (A tot M)

A **Modaliteitentabel** 184

B **Een praktijkvoorbeeld** 186

C **Basiskits voor de homeopathische tuinapotheek**..... 187

Meest gebruikte homeopatische remedies 187

Remedies die minder frequent nodig zijn. 189

Basiskit voor kamerplanten.....189

Basiskit voor rozen 190

Startersset 190

D **Werkblad voor eigen gebruik**..... 190

E **Bibliografie** 192

F **Contact, forum en advies** 192

G **Afbeeldingenindex** 193

H **Klachtenrepertorium** 194

I **Afkortingenlijst** 200

J **Trefwoordenlijst - index** 201

K **Colofon** 205

L **Over de auteur** 206

M **Over de mede-auteur** 207

J. Trefwoordenlijst - index

A

Aardvlooien 160
ABC methode 109, 147
Aconitum 97, 106-108, 117-118, 122, 124, 126, 129, 147-148, 168-169
Afsterven 32, 104
Algenkalk 51
Anthracinum 66, 88, 168
Apis mellifica 37, 51
Arnica montana 2-3, 146, 148-149, 168, 170
Arsenicum album 41, 54, 83, 95, 97, 100, 102, 124, 128, 143, 168

B

Bacteriële ziekten 84
Bacterievuur 86-89, 168, 170-172, 175, 177, 186
Bacterievuur nosode 88
Belladonna 6, 147-148, 152, 155, 169, 174, 186-187, 190
Bentoniet 51
Beschermnet voor de teelt 54
Bijen 24-29, 43, 51, 175, 177
Bijensterfte 24, 26, 28
Bladeren, verkleuring 96
Bladluizen 33, 139, 159-160, 170, 172, 174
Bladval 80
Bladverlies 83
Bladvlekkenziekte 62, 83-84, 177, 179
- rode vlekkenziekte 83
- witte- en rode bladvlekkenziekte 83

Blikseminslag 122, 129, 176, 181
Bloesem (neusrot) 133
Bodem
- fosfor, tekort aan 176, 181
- leemhoudende 111
- magnesium, tekort aan 174
- verzilting 115, 178, 180-181

Bodemgesteldheid 13, 103, 151
Boerenwormkruid 51
Bomen en struiken snoeien 168, 170-171, 178
Boomsnoeien, behandelingsvoorbeeld 145-146
Bruinrot 170, 172, 175, 179
Buxusmot 36-37
Buxusschimmel 68

C

Calcium carbonicum 132-133, 138, 169, 187
Calciumgebrek 133
Calendula 88, 133, 146-148, 160, 169-170, 187
Camphora 32, 41, 44, 54, 170, 184, 188
Cantharis 88, 116, 170, 184, 188, 200
Carbo vegetabilis 149, 158, 170, 188-189
Carcinosinum 72, 79, 95, 149, 167, 171, 184, 188
Causticum 121, 171, 180, 184, 186, 188
China officinalis 57, 96-97, 124, 171, 184, 186
Cimicifuga 34, 139, 154, 159, 171-172, 184, 188, 190
Coloradokever 39
C-potenties 7, 11, 16
Cuprum metallicum 38-39, 42, 63, 66-67, 69, 74-76, 81, 83, 94, 97, 114, 135, 172, 188, 190

D

Dosering 13
- kankerziekte, bij 14
- koude, schade door 15, 55
- letsels, bij 55
- nattigheid, schade door 15
- ongedierte, aantasting door 15
- regenperioden, in 15
- schimmelziekten, bij 62

D-potenties 7-8, 14, 16, 138
Drainagemiddel 178, 181
Drie-dagen-tomatenkuur 133
Droogte 169, 171, 186
Dulcamara 69, 84, 108, 112, 114, 148, 172
Dwerggroei 101, 169, 176, 184

E

Echte meeldauw 74
Ecosysteem 24, 48
Emissies 104

F

Feromoonen 30

G

Gelijksoortigheidswet 5
Gelsemium 66, 90, 116, 118, 122, 124, 129, 172, 174-176, 179
Geneesmiddelenproef 5, 168
Groei
– buitenproportioneel 94
– dwerggroei 101
– excessieve groei 94
– gebrekkige groei 99, 103
– groeiachterstand 95, 101, 178
– wortelgroei, zwakke 100
Groei, zwakke 168-169, 173-174, 181
Groenkraag 133
Groentenuil 44
Groot koolwitje 48

H

Hagelschade 72, 107, 176
Hahnemann Samuel 6
Helix tosta 16, 58, 172
Herstel en versterking 147, 173-174, 177-180
– Behandelingsvoorbeeld 146, 149
Hittenschade 123, 169, 178-179, 186
– behandelingsvoorbeeld 146, 149
Homeopathie
– bewaren van middelen 17
– C-potenties 11
– reacties op de remedietoediening 14
– selectie van de remedie 9
– werkwijze 10
Homeopathische tuinapotheek 187

I

Ignatia amara 57, 98, 118, 122, 124, 130-131, 141, 143, 172
Insecten, aantasting door 28, 30, 32, 34, 36
Insecten, antasting door 36

K

Kaalgevreten 50
Kaliumgebrek 133
Kalium iodatum 98, 101, 110, 114, 148, 173, 180
Kalium phosphoricum 132-133, 138, 173, 180, 189
Kanker 171, 179
– behandelingsvoorbeeld 146, 149
Klein koolwitje 43, 49-50
Klimatologische- en weersomstandigheden 103
Koolmot 43, 46, 195
Kooluil 45
Koolwitje 43
Koude schade 108, 168-170, 172, 174, 176-178
Krulziekte 70, 179

L

Lapsnuitkever 38
Leliehaantje 40
Licht 103
Lijmring, lijmband 30, 78
Luizen 34, 154
Lycopodium 63, 86, 96, 98-99, 101-102, 110, 173

M

Magnesium 133
Magnesium carbonicum 174
Magnesium chloratum 174, 180
Magnesium phosphoricum 132-133, 138, 174
Meeldauw 62, 73-74, 80, 82, 140, 172, 175, 178-179
Metamorfose 47
Mieren 30-32, 170
– gele weidemier 30
– mierennesten 31
– rode bosmier 30
– zwarte wegmier 30
Misvorming 99
Mobiele straling 63, 95-96, 98-100, 109-110, 179, 181
Modaliteitentabel 8, 184-185
Monilia-vruchtrot 77, 170-171, 175, 179
Monoculturen 39, 43, 48, 50, 163

N

Natrium carbonicum 98, 116, 118, 124, 174
Natrium chloratum 118, 123-124, 130-131, 143, 174, 180
Natrium sulphuricum 63, 66, 68, 70-71, 74, 76, 78, 81, 112-114, 135, 139-140, 148, 175
Nattigheid 174, 179-180
– overvloed (zie stuwvocht) 103-104

– schade door 15
Neerslag 103
Neusrot 133, 169
Niet-parasitaire factoren 24
Nosode 168, 171-172, 175-176
Nux vomica 26, 57, 90, 107-108, 123, 126, 128-129, 172, 175-176, 179

O

Ontbladering 39
Onweer 122, 176
Overbemesting 24, 33, 174, 178

P

Parasitaire factoren 24
Perenroest ziekte 64, 66
Petroleum 38-39, 41-42, 55, 57, 96, 106, 108, 129, 139, 176
Phosphorus 90, 96, 98, 115-116, 123, 167, 172, 175-176, 179, 181
Placebo 8
Plantensap, verlies van 55
Poppen 49
Potentiëren 7
Preimot 53
Psorinum 5, 34, 42, 44, 54-56, 84, 96, 98-99, 101-102, 106, 108, 139, 147, 176
Pulsatilla 26, 70, 108, 112, 114, 121, 128, 141, 148, 177, 181

R

Reacties
– eerst verbetering 15
– geen verbetering 15
– verbetering en daarna terugval 14
Regen, langdurige 8, 15-16, 63, 66, 68-69, 76, 110, 112, 175, 179
– behandelingsvoorbeeld 146, 149
Regenperioden 148
Repertorisatie 9
reuzengroei 94
Rhus toxicodendron 15, 66, 70, 81, 86, 88, 148, 173, 177
Roestziekte 64
Roetdauwschimmel, zwarte 32, 56
Rupsen 47, 49, 78
Rupsenplaag 37

S

Schade
– bacteriën, door 84
– insecten, door 30
– letsel, door 3
– schimmel, door 62
– slakken, door 58
– teeltfouten, door 124
– virussen, door 89
– weersomstandigheden, door 103
– ziekte,door 4
Schadelijke organismen 24
– aantasting door 179-180
Schadelijke stoffen 24
Scheurwonden 129, 170
Schildluizen 42
Schimmelaantasting 9, 17, 44, 66, 73, 84, 135, 140, 186
schimmelsporen, witachtige 32
Schimmelvlekken 70
Schorren 180
Silicea 34, 39, 41-42, 54, 63, 74, 76, 84, 96, 98, 100-102, 108, 112, 121, 123-125, 128-131, 139-141, 147-148, 151, 160, 177-178
Slakken, slakkenplaag 58, 172
Snijwonden 124
Snoeien 145
– lestels door 70
– struiken, van 146-147
Solidago 21, 63, 98, 115, 126, 142, 148, 178, 181
Spintmijten 55
Staphisagria 5, 34, 70, 123, 125-126, 129, 146, 148-149, 178
Sterroetdauw 80, 177
Straling, radioactieve 173
Stress, gevolgen van 122
Stuwvocht 178-179, 184-185, 199
Sulphur 34, 37-39, 41-42, 44, 51-52, 54-57, 63, 73-74, 76, 112, 123-124, 128, 130, 148-149, 178, 186-187
Sulphuricum acidum 181
Sulphuricum iodatum 181

T

Temperatuur 103
Thuja 4, 37, 57, 64, 66, 68, 70-71, 73, 76, 78-79, 81, 84, 86, 90, 108, 112, 114, 135, 148-149, 172, 175-176, 179
Tomaten, groeibevorderend 132

U

Uilenvlinders 44
– larven 44
Uitwassen 65

V

Valse meeldauw 75
Varroa mijten 28
Vergiftiging 170-171, 178, 180-181
– auto-uitlaatgassen, door 173, 181
– koper- en zwaveldampen, door 177, 181
– lood, door 171, 180-181
– pesticiden voor planten, door 128, 168, 177, 181
– spuitmiddelen, door 176
– zuren, door 120, 170, 178
Verkleuring van de bladeren 96
Verplaatsen 126, 170, 178
Verpopping 48
Verpotten 126, 168, 170, 172, 176
Verrotting 54
Versterkingsmiddel 54, 135, 141, 172
Verwaarloosde planten 130
Verwonding, letsel door 15, 129, 176, 178
Verzilting 178
Vespa vulgaris 37, 51
Virale ziekten 89
Virus aandoeningen 172, 175, 179
Vlinders, rupsen 43
Vorst
– behandelingsvoorbeeld 145, 149
– bescherming tegen 116
– schade, door 105, 169, 176-177
Vraatgaten 46
Vraatschade 41, 54
– bladrand, aan 41
– bladrand met gaten in blad 39
Vraatsporen 45
Vraatzucht
– larven, door 38

W

Warmteschade 123
– behandelingsvoorbeeld 145, 149
Watergebrek 24
Waterstofsulfide 104
Weersverandering 172, 175-179
Wespen 51
Wind 103
Witte- en rode bladvlekkenziekte 83
Witte vlekkenziekte 83
Witte vlieg 30, 51, 56, 196, 199
Wolluis 57
Wortelgroei, zwakke 100
Wortels, aangevreten 45

X

X-ray 98, 100, 110, 179, 181

Z

Zeelucht 115
Ziekten 4
– bacteriële ziekten 84
– schimmelziekten 62
– virale ziekten 89
Zilte bodem 115
Zilte lucht 104
Zincum metallicum 96, 98, 106, 179
Zonnebrand 115, 169-171, 174, 176
– behandelingsvoorbeeld 145-146
Zonnestraling
– directe 115
– intensieve 117
– teveel 180
Zoute bodem 115
Zuren 120
Zure regen 104
Zwakte 95
Zwarte roetdauwschimmel 32, 56

1 Grondbeginselen

1.1 Hoe alles begon 2
Planten beschadigd door letsel..... 3
Planten beschadigd door ziekte 4

1.2 Homeopatische grondbeginselen-kort samengevat..... 5
De geneesmiddelenproef en de gelijksoortigheidswet 5
Gedynamiseerde middelen of de wet van de potentiëring 6

1.3 Homeopatisch kompas voor de tuin 8
De selectie van de correcte remedie..... 9
De werkwijze..... 10
Wat na het toedienen van de remedie?... 14
Toediening en dosering in speciale gevallen..... 16
Homeopathische middelen bewaren 17
Preventieve behandeling..... 17

1.4 Verpotten van kamerplanten: stap voor stap 18

2 Ongedierte en hun schadebeeld

2.1 De gevolgen van de bijensterfte.. 24

2.2 Insecten..... 30
Mieren 30
Bladluizen..... 32
Buxusmot 36
Lapsnuitkever 38
Coloradokever 39
Leliehaantje..... 40
Schildluizen 42
Vlinders en hun rupsen 43
-Uilenvlinder-larven 44
-Koolmot..... 46
-Koolwitje..... 47
-Preimot 53
Spintmijten 55
Witte vlieg 56
Wolluis..... 57

2.3 Slakken 58

3 Ziekteverwekkers en hun schadebeeld

3.1 Schimmelziekten 62
Perenroest (roestziekte) 64
Bruin-rot (roestziekte) 66
Buxusschimmel 68
Krulziekte 70
Kanker 72
Meeldauw 73
-echte meeldauw 74
-valse meeldauw 75
Monilia vruchtrot en jonge takken sterfte 77
Sterroetdauw 80
Tips voor rozen 82
Witte en rode bladvlekkenziekte 83

3.2 Bacteriële ziekten 84
Bladvlekkenziekte 84
Bacterievuur aan fruitbomen 86

3.3 Virale ziekten 89

4 Maatregelen bij specifieke ziektetekens

4.1 Uiterlijk zichtbare ziektesymptomen 94
Excessieve groei 94
Zwakte 95
Verkleuring van de bladeren 96
Misvormingen 99
Zwakke wortelgroei 100
Dwerggroei 101

4.2 Schade door weersomstandigheden 103
Vorstschade, bevriezing 105
Hagelschade 107
Schade door koude 108
Mobiele straling 109
Wateroverlast 110
Lang aanhoudende regen 114
Zeelucht, verzilting van lucht en bodem 115
Zonnebrand 115
Zonnestraling 117
Intoxicatie door zuren 120
Kwetsuren en stress 122
Warmte- en hitteschade 123

4.3 Schade tijdens de teelt 124
Snoeiwonden bij bomen en struiken ... 124
Verpotten 126
Intoxicatie door chemische substanties. 128
Verwondingen en kwetsuren 129
Verwaarloosde planten 130

4.4 Maatregelen om de groei bij tomaten te bevorderen 132

5 Kamerplanten

5.1 Homeopathische behandeling van kamerplanten 138
Dosering en toepassing van C-potenties 138
Dosering en toepassing van D-potenties 138

5.2 Ongedierte op kamerplanten ... 139

5.3 Ziekten bij kamerplanten 140

5.4 Temperatuurschade 141

5.5 Waterverzorging bij kamerplanten 142
Te veel vocht 142
Uitdroging 143
Verwaarlozing 143

6 Uit de praktijk

6.1 Behandelingsvoorbeeld in het voorjaar 146
Terugsnoeien van bomen en struiken ... 146
Vorst en vorstschade 147
Herstel en versterking van planten 147
Schade door warmte en hitte of zonnebrand 147
Lang aanhoudende regen 148

6.2 Behandelingsvoorbeeld van kanker aan houtgewas 149

6.3 Voorbeelden van ervaringen 150
Aardappelen 151
Kropsla 152
Basilicum 153
Hibiscus 154
Gazon 155
Koolraap 156
Frambozen 157
Brem 158
Amandelboom 159
Groententeelt 160
Druiventeelt - wijnbouw 161
Appelteelt 163

6.4 Voor bezitters van vijver of aquarium 165

7 Beschrijving van homeopatische remedies (materia medica)

7.1 Remedies uit de homeopatische tuinapotheek 168
7.2 Remedies voor bijzondere omstandigheden 180

Bijlagen A tot M

A Modaliteitentabel 184
B Een praktijkvoorbeeld 186
C Basiskits voor de homeopathische tuinapotheek 187
-Meest gebruikte homeopathische remedies 187
-Remedies die minder frequent nodig zijn 189
-Basiskit voor kamerplanten 189
-Basiskit voor rozen 190
-Startersset 190
D Werkblad voor eigen gebruik ... 190
E Bibliografie 192
F Contact, forum en advies 192
G Afbeeldingenindex 193
H Klachtenrepertorium 194
I Afkortingenlijst 200
J Trefwoordenlijst - index 201
K Colofon 205
L Over de auteur 206
M Over de mede-auteur 207

Voorwoord door Christiane Maute

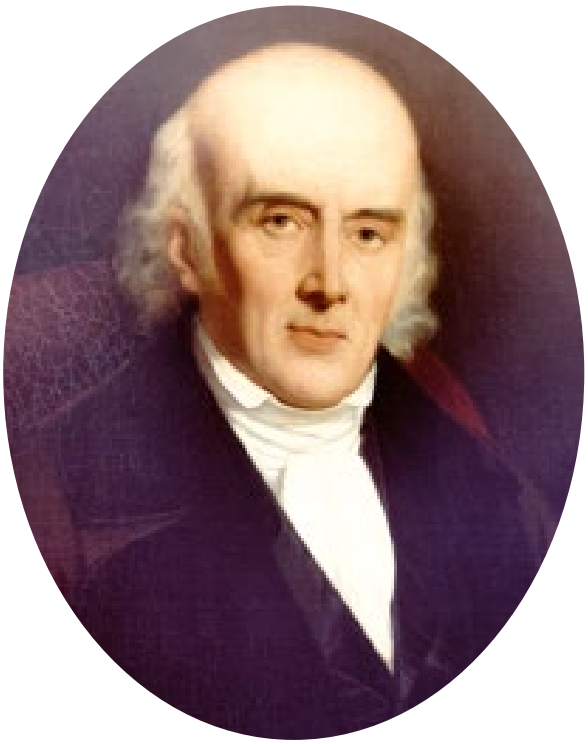

Samuel Hahnemann
(1755-1843)

Samuel Hahnemann, de ontdekker van de klassieke homeopathie, opende in mijn denken een nieuw venster dat toegang geeft tot een volledig nieuwe dimensie. Tweehonderd jaar geleden schreef Hahnemann: ”Genees zo zacht en zo zeker als mogelijk”. Deze leidraad neem ik dagelijks ter harte. Ik ben heel dankbaar dat mijn docenten mij geleerd hebben om mensen te genezen volgens Hahnemanns manier van werken. Zij hebben mijn grote nieuwsgierigheid gewekt.

De behandeling van mensen met behulp van de klassieke homeopathie fascineert me nog elke dag. Het leek logisch om deze geneesmethode ook op planten toe te passen want planten zijn levende wezens – net als wij zijn zij een onderdeel van de schepping. Maar logica is niet altijd voldoende want het duurde een hele tijd voordat ik had begrepen dat planten zich met homeopathie even goed laten behandelen als mensen en dieren.

Ik ben een homeopatische therapeute en eigenlijk geen tuinierster, daarom een kleine aanmoediging voor alle toekomstige ‘homeopatische tuinmannen of -vrouwen’. Ik bezit wel een tuin rond het huis, maar ik ben geen landbouwer of geen plantkundige van beroep. Vijfendertig jaren geleden kon ik nauwelijks een jonge koolrabiplant van een roos onderscheiden, maar dat is in de loop der jaren wonderbaarlijk veranderd. Het werk in de tuin bezorgt mij nu, zoals bij de meeste mensen, veel plezier en … het vervangt mijn fitness-oefeningen.

Wanneer het u zal lukken om planten met behulp van homeopathie te laten opknappen, zal u dubbel zoveel plezier aan uw tuin beleven. Zoiets lukt niet van vandaag op morgen (niemand wordt als vakman geboren), maar door te blijven proberen zal het steeds beter gaan en … het is erg boeiend.

Het feit dat de homeopathische plantenbehandeling de inzet van chemische preparaten en beschermingsmiddelen duidelijk tot een minimum reduceert of zelfs overbodig maakt, is voor mij een sterke bijkomende stimulans. Zelfs wanneer we slechts een beperkt deel van deze stoffen kunnen vermijden dragen we al bij tot de bescherming van ons leefmilieu.

De respons op dit boek is enorm: vanuit een kleine sneeuwbal ontwikkelde zich een lawine. Dat had ik niet verwacht, maar het doet me wel veel plezier.

Twijfelaars krijgen nu de kans zich te laten overtuigen van de homeopatische effecten, want een plant doet op een onweerlegbare wijze de bestaande 'placebo-denkbeelden' te niet. Wanneer het passende homeopatische middel wordt toegediend zullen zowel planten met weerschade, als aangetaste en/of zieke planten zich zeer snel herstellen.

Ondertussen passen al vele enthousiaste hobby-tuiniers, professionele tuinders, landbouwers en wijnboeren homeopathie toe op hun planten, met dikwijls verrassend positieve resultaten. Vanaf pagina 148 delen we met u enkele van die ervaringen. Soms blijven goede resultaten uit. Dan is het goed te beseffen dat we nog veel moeten bijleren, want we staan nog maar aan het beginstadium van de homeopatische plantenbehandeling.

Het boek 'Homeopathie voor planten' is voortdurend aangepast en verbeterd. Deze twaalfde editie komt overeen met onze huidige ervaringen.

Beginnelingen in de homeopatische plantenbehandeling vinden in dit boek nu ook een geïllustreerde stap voor stap leidraad bij het 'verpotten' van planten. Een extra nieuw hoofdstuk spitst zich speciaal toe op de homeopatische behandeling van kamerplanten.

Het zou fantastisch zijn mochten er veel lezers aan het onderzoek in de plantenhomeopathie deelnemen en daarbij hun feedbackreacties aan ons bezorgen. Bedenk dat ook mislukkingen belangrijk zijn en ons vooruit kunnen helpen.

Ik wens jullie allen veel plezier en 'groene vingers' met jullie homeopatisch werk in de tuin.

Friedrichshafen Voorjaar 2016
Christiane Maute

1 Grondbeginselen

1.1 Hoe alles begon 2
Planten beschadigd door letsel 3
Planten beschadigd door ziekte 4

1.2 Homeopatische grondbeginselen – kort samengevat 5
De geneesmiddelenproef en de gelijksoortigheidswet 5
Gedynamiseerde middelen of de wet van de potentiëring 6

1.3 Homeopatisch kompas voor de tuin 8
De selectie van de correcte remedie 9
Werkwijze 10
Wat na de toediening van de remedie? 14
Toediening en dosering in speciale gevallen 16
Homeopathische middelen bewaren 17
Preventieve behandeling 17

1.4 Verpotten van kamerplanten: stap voor stap 18

1.1 Hoe alles begon

Om planten te beschermen en/of om plantenziekten te behandelen werd klassieke homeopathie tot nu toe slechts zelden gebruikt: enkele dappere homeopaten probeerden het een en ander, maar tot een doorbraak kwam het niet. Er waren wel enkele wijnbouwers die er genoeg van hadden om in de wijnbouw zoveel chemicaliën te gebruiken. Zo werd in een krantenreportage bericht over een wijnboer in Zuid-Tirol die in zijn wijngaard enkel unitaire homeopatische middelen en plantenaftreksels gebruikte en daardoor wijnen met topkwaliteit aan topprijzen produceerde. Tijdens het gebruik van homeopatische remedies verloor deze wijnboer enkele wijnstokken door ziekten, maar dit had hij ook toen hij nog traditionele pesticiden gebruikte. In dit handboek doe ik mijn best om het gebruik van homeopatische middelen in de tuin zo eenvoudig en duidelijk mogelijk te beschrijven. De hierna beschreven ervaring met de behandeling van een beschadigde plant met *Arnica*, betekende voor mij een eerste start om verder homeopathie in mijn tuin te gebruiken. Sindsdien 'verzorgen' wij onze tuin met klassieke homeopathie. We gebruiken natuurlijk ook beproefde niet-giftige 'huismiddeltjes' en gebruiken ter versterking plantenaftreksels zoals smeerwortelgier, brandnetelgier, goudsbloemgier, saliegier en/of paardenstaartsoep. We verzamelen alle ervaringen, want de homeopatische behandeling van planten zit nog maar in een beginstadium. Voor mij is het belangrijk dat wij onze wondermooie wereld in de toekomst echt duidelijk minder belasten met chemische plantenbeschermingsmiddelen. Het is goed voor ons leefmilieu en tegelijk voor onze portemonnee.

Afb. 1.1: Mevrouw Christiane Maute, met in haar handen ridderspoor

fende middel voor uw zieke plant.
  - Noteer dit ene (eventueel meerdere) middel, lees ze na in de remediebeschrijvingen (→ hfst. 7) en beslis welke het best bij uw plantenprobleem past. Homeopaten noemen dit werk 'het repertoriseren'.
- In hoofdstuk 2 en 3 kom je te weten dat er bij één bepaalde plantenziekte meerdere homeopathische middelen kunnen passen. Door te repertoriseren met behulp van de modaliteitentabel (→ blz. 184 – 185) is het mogelijk het aantal middelen dat in aanmerking komt voor uw aangetaste plant te beperken.
- In de beschrijving van de homeopathische middelen (→ hfdst. 7) is te lezen hoe en in welke omstandigheden deze ingezet kunnen worden. Deze informatie maakt uw repertorisatie volledig.

De werkwijze

- Gebruik liefst geen combinatie van meerdere homeopatische middelen tegelijk. Zet telkens slechts één enkelvoudig middel in. Misschien zal ik in de toekomst uitzonderlijk voor grote landbouwbedrijven of kwekerijen ooit twee middelen laten mengen, om zo het spuiten over het land minder tijdrovend te maken. Meerdere middelen gelijktijdig inzetten moet zeer zorgvuldig worden overwogen en dat kan het best gedaan worden door homeopaten met voldoende ervaring. De mogelijkheid bestaat dat bepaalde homeopatische middelen elkaar 'niet verdragen' en elkaar wederzijds onwerkzaam maken (= antidoteren). Daarom is het beter niet zelf te 'experimenteren'.

Nota

Bij elke vermelde aandoening in dit boek is er een lijst te vinden met de meest ingezette hoofdmiddelen.

Om andere middelen te vinden, moet er met behulp van de modaliteitentabel op blz. 184 en 185 een keuze gemaakt worden op basis van de gekende symptomen.

- Maak om te roeren gebruik van een lepel van plastic, porselein of hout omdat metaal de werking van een middel mogelijk kan verstoren. Om die reden zijn gieters van plastiek nuttiger dan deze van metaal. Maak na elk gebruik van homeopatische middelen de gieter schoon door hem gewoon met schoon water goed uit te spoelen.
- Gewoon begieten met een gieter heeft

aangetoond effectiever te zijn dan het spuiten met een plantensproeier.

- Begiet de volledige plant, dus zowel het gebladerte als het wortelgebied. Bij bomen zowel de stam als de grond tot aan de kruingrens (de kruingrens is de oppervlakte op de bodem die met de diameter van de boomkruin overeenstemt).
- Begiet indien mogelijk op een heldere, droge ochtend, ofwel tegen de avond. De bladeren moeten vlug kunnen opdrogen. Begiet op zeer hete zonnige dagen enkel het wortelgebied omdat er anders gevaar bestaat dat de bladeren verbranden.
- Vermijd het om uw eigen huid te begieten, want dit kan leiden tot een geneesmiddelenproef (→ hfdst. 1.2). Een geneesmiddelenproef is echter niet gevaarlijk, het kan enkel leiden tot enige klachten die weliswaar op korte termijn weer verdwijnen. Wees dus niet bang als u wat onvoorzichtig te werk ging. Denk eraan om kinderen en huisdieren waar mogelijk wat op afstand te houden tot het begoten groen opgedroogd is.

De bereiding en het gebruik van C-potenties

Een homeopatische oplossing kan op verschillende manieren worden klaargemaakt (→ afb. 1.7b en 1.7c)

- Laat 6 tot 8 globuli (= kleine korreltjes) van het homeopathisch middel in een jampot met circa 150 ml water oplossen gedurende een aantal

Afb. 1.7a: Het observeren van de aantasting.

Afb. 1.7b: Het tellen van de globuli.

2 Ongedierte en hun schadebeeld

2.1 De gevolgen van de bijensterfte.....24

2.2 Insecten.....30

Mieren..... 30
Bladluizen..... 32
Buxusmot..... 36
Lapsnuitkever..... 38
Coloradokever 39
Leliehaantje..... 40
Schildluizen..... 42
Vlinders en hun rupsen..... 43
Uilenvlinder/ larven 44
Koolmot 46
Koolwitje..... 47
Preimot..... 53
Spintmijten..... 55
Witte vlieg 56
Wolluis..... 57

2.3 Slakken 58

Afb. 2.25: Witte vlieg.

Witte vlieg

Witte vliegjes (➔ afb. 2.25) kunnen opgemerkt worden zowel in serres, aan kamerplanten, als in open lucht.
Kenmerken van de schade: Witte vliegen zitten aan de onderzijde van het blad. Als je tegen het blad tikt, dan vliegen ze in zwermen op. Zij beschadigen de plant zowel door haar sap uit te zuigen als door de uitscheiding van grote hoeveelheden honingdauw. Op deze honingdauw ontstaat een zwarte roetdauwschimmel. Zowel de bladeren als de vruchten worden helemaal zwart.
Oorzaken: Warmte en droogte.
Behandeling en preventie: Geef de plant een lichte en koele standplaats. Zorg ervoor dat je regelmatig verlucht en begiet. In de vakhandel vindt men gele vangplaten tegen witte vliegen. De homeopathische remedies *Psorinum* en *Sulphur* hebben bewezen bijzonder werkzaam te zijn tegen de witte vlieg.

Belangrijke homeopathische remedies voor de witte vlieg

Psorinum 200 C →	De bladeren rollen zich op aan de randen. De kleverige honingdauwuitscheiding trekt zwarte roetdauwschimmel aan. De bladeren en vruchten worden zwart. Gevoeligheid voor vorst en koude. Kleine armetierige planten, die door hun zwakte gemakkelijk worden aangetast door ongedierte.
Sulphur 200 C →	De bladeren rollen zich op aan de randen. De kleverige honingdauwuitscheiding kan zwarte roetdauwschimmel aantrekken: de bladeren en vruchten worden daardoor zwart. Dorstige planten met een verstoorde wateropname. Koude- en vorstgevoelig.

3 Ziekteverwekkers en hun schadebeeld

3.1 Schimmelziekten 62

Perenroest (roestziekte) 64

Bruin-rot (roestziekte) 66

Buxusschimmel 68

Krulziekte 70

Kanker 72

Meeldauw 73

echte meeldauw 74

valse meeldauw 75

Monilia-vruchtrot en jonge takken sterfte 77

Sterroetdauw 80

Tips voor rozen 82

Witte en rode bladvlekkenziekte 83

3.2 Bacteriële ziekten 84

Bladvlekkenziekte 84

Bacterievuur bij fruitbomen 86

3.3 Virale ziekten 89

4 Maatregelen bij specifieke ziektetekens

4.1 Uiterlijk zichtbare ziekte symptomen 94

Excessieve groei, reuzengroei, te lange scheuten 94
Zwakte..... 95
Verkleuring van de bladeren 96
Misvormingen 99
Zwakke wortelgroei..... 100
Dwerggroei 101

4.2 Schade door weersomstandigheden.....103

Vorst, vorstschade, bevriezing..... 105
Hagelschade 107
Schade door koude 108
Mobiele straling..... 109
Wateroverlast 110
Lang aanhoudende regen 114
Zeelucht, verzilting van lucht en bodem 115
Zonnebrand 115
Intensieve zonnestraling 117
Intoxicatie door zuren..... 120
Kwetsuren en stress 122
Warmte- en hitteschade..... 123

4.3 Schade tijdens de teelt.....124

Snoeiwonden bij bomen en struiken ... 124
Verpotten..... 126
Intoxicatie door chemische substanties. 128
Verwondingen en kwetsuren..... 129
Verwaarloosde planten..... 130

4.4 Maatregelen om de groei bij tomaten te bevorderen 132

5 Kamerplanten

5.1 Homeopathische behandeling van kamerplanten 138
Dosering en toepassing van C-potenties 138
Dosering en toepassing van D-potenties 138

5.2 Ongedierte op kamerplanten ... 139

5.3 Ziekten bij kamerplanten 140

5.4 Temperatuurschade bij kamerplanten 141

5.5 Waterverzorging bij kamerplanten 142
Te veel vocht 142
Uitdroging 143
Verwaarlozing 143

6 Uit de praktijk

6.1 Behandelingsvoorbeeld in het voorjaar 146
Terugsnoeien van bomen en struiken ..146
Vorst en vorstschade 147
Herstel en versterking van planten 147
Schade door warmte en hitte of zonnebrand 147
Lang aanhoudende regen..... 148

6.2 Behandelingsvoorbeeld van kanker aan houtgewas 149

6.3 Voorbeelden van ervaringen 150

Aardappelen 151
Kropsla..... 152
Basilicum..... 153
Hibiscus..... 154
Gazon..... 155
Koolraap 156
Frambozen..... 157
Brem..... 158
Amandelboom.....
159

Groententeelt..... 160
Druiventeelt - wijnbouw 161
Appelteelt 163

6.4 Voor bezitters van vijver of aquarium 165

7 Beschrijving homeopatische remedies

Materia medica

7.1 Remedies uit de homeopathische tuinapotheek 168

Aconitum (blauwe monnikskap)..... 168
Anthracinum (miltvuur nosode) 168
Arnica montana (valkruid)..... 168
Arsenicum album (arseentrioxide rattengif) 168
Belladonna (wolfskers) 169
Calcium carbonicum (kalk van oesterschelp)..... 169
Calendula (goudsbloem) 169
Camphora (kamfer)..... 170
Cantharis (spaanse vlieg) 170
Carbo vegetabilis (houtskool) 170
Carcinosinum (kanker-nosode) 171
Causticum (ongebluste kalk) 171
China officinalis (kinabast)..... 171
Cimicifuga (troszilverkaars)..... 171
Cuprum metallicum (koper) 172
Dulcamara (bitterzoet) 172
Gelsemium (gele jasmijn)..... 172
Helix tosta (geroosterde wijngaardslak) 172
Ignatia (ignatiusboon)..... 172
Kalium iodatum (kaliumjodide)..... 173
Kalium phosphoricum (kaliumfosfaat) 173
Lycopodium (grote wolfsklauw) 173
Magnesium carbonicum (magnesiumcarbonaat)..... 174
Magnesium chloratum of Magnesium muriaticum (magnesiumchloride) 174
Magnesium phosphoricum (magnesiumfosfaat)..... 174
Natrium carbonicum (natriumcarbonaat).. 174
Natrium chloratum of Natrium muriaticum (keukenzout)..... 174
Natrium sulphuricum (natriumsulfaat, wonderzout)..... 175
Nosoden..... 175
Nux vomica (braaknoot)..... 175
Petroleum (ruwe steenolie)..... 176
Phosphorus (fosfor) 176
Psorinum (schurft-nosode) 176
Pulsatilla (wildemanskruid)..... 177
Rhus toxicodendron (gifsumak) 177
Silicea (kwarts, siliciumdioxide)..... 177
Solidago (guldenroede) 178
Staphisagria (rozijnridderspoor) 178
Sulphur (zwavel) 178
Thuja (levensboom) 179
X-ray (röntgenstralen)..... 179
Zincum metallicum (zink) 179

7.2 Remedies voor bijzondere omstandigheden 180

Causticum (ongebluste kalk) 180
Kalium iodatum (kaliumjodide)..... 180
Kalium phosphoricum (kaliumfosfaat)..... 180
Magnesium chloratum of Magnesium muriaticum (magnesiumchloride) 180
Natrium chloratum of Natrium muriaticum (keukenzout)..... 180
Phosphorus (fosfor) 181
Pulsatilla (wildemanskruid)..... 181
Solidago (guldenroede) 181
Sulphuricum acidum (zwavelzuur)..... 181
Sulphuricum iodatum (zwaveljodide)..... 181
X-ray (röntgenstralen)..... 181

7.1 Remedies uit de homeopathische tuinapotheek

Aconitum (blauwe monnikskap)

- **Kenmerken**
  - Plotseling optredende symptomen zijn typisch voor *Aconitum*. De plant reageert bruusk, verwelkt snel en droogt uit
- **Schade door weersomstandigheden**
  - Als gevolg van koude en droge noorderwind
  - Als gevolg van plotseling opkomende koude storm of wind
  - Als gevolg van hitte overdag (intense zonnestraling) met zeer koude nachten

Anthracinum (miltvuur nosode)

- **Kenmerken:**
  - Ziet eruit als verbrand
  - Bladeren worden zwart of donker, verdorren en zijn verbrand, de schade breidt zich snel uit zoals bij een 'natuurbrand'
  - De schors wordt bruin, vertoont scheuren of deuken. Onder de aangetaste schors is het hout roodachtig bruin
  - Oranje-bruine slijm op de schors dat besmettelijk is
  - De toppen van de scheuten krullen zich op naar onder zoals een 'herdersstaf"
- **Speciale ziekten:**
  - Kan eventueel helpen bij bacterievuur

Arnica montana (valkruid)

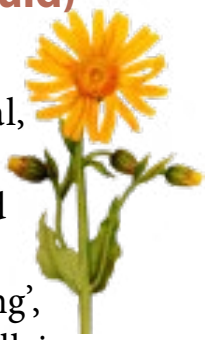

- **Algemene werking:**
  - Het gevolg van een duw, val, slag of stoot
  - Een zeer goed versterkend middel voor alle planten
  - Verbetert de 'doorbloeding', de circulatie in het capillaire systeem van de plant: *Arnica* helpt ervoor zorgen dat de voeding tot in uiteinden en toppen raakt
- **Schade door teeltfouten:**
  - Kwetsuren door snoeien
  - Kwetsuren door verpotten of verplanten
- **Schade door weersomstandigheden:**
  - Wanneer de plant beschadigd is ten gevolge van bv. hagel, storm of wind

Arsenicum album (arseentrioxide, rattengif)

- **Algemene werking:**
  - Aangewezen bij zwakke plantengroei
  - Verzwakte planten
  - Planten blijven klein en zien er miezerig uit
  - Planten drogen snel uit
- **Schade door teeltfouten:**
  - Intoxicatie door bv. chemische pesticiden

Bijlagen (A tot M)

A **Modaliteitentabel** 184

B **Een praktijkvoorbeeld** 186

C **Basiskits voor de homeopathische tuinapotheek**..... 187

Meest gebruikte homeopatische remedies 187

Remedies die minder frequent nodig zijn. 189

Basiskit voor kamerplanten.....189

Basiskit voor rozen 190

Startersset 190

D **Werkblad voor eigen gebruik**..... 190

E **Bibliografie** 192

F **Contact, forum en advies** 192

G **Afbeeldingenindex** 193

H **Klachtenrepertorium** 194

I **Afkortingenlijst** 200

J **Trefwoordenlijst - index** 201

K **Colofon** 205

L **Over de auteur** 206

M **Over de mede-auteur** 207

J. Trefwoordenlijst - index

A

Aardvlooien 160
ABC methode 109, 147
Aconitum 97, 106-108, 117-118, 122, 124, 126, 129, 147-148, 168-169
Afsterven 32, 104
Algenkalk 51
Anthracinum 66, 88, 168
Apis mellifica 37, 51
Arnica montana 2-3, 146, 148-149, 168, 170
Arsenicum album 41, 54, 83, 95, 97, 100, 102, 124, 128, 143, 168

B

Bacteriële ziekten 84
Bacterievuur 86-89, 168, 170-172, 175, 177, 186
Bacterievuur nosode 88
Belladonna 6, 147-148, 152, 155, 169, 174, 186-187, 190
Bentoniet 51
Beschermnet voor de teelt 54
Bijen 24-29, 43, 51, 175, 177
Bijensterfte 24, 26, 28
Bladeren, verkleuring 96
Bladluizen 33, 139, 159-160, 170, 172, 174
Bladval 80
Bladverlies 83
Bladvlekkenziekte 62, 83-84, 177, 179
- rode vlekkenziekte 83
- witte- en rode bladvlekkenziekte 83

Blikseminslag 122, 129, 176, 181
Bloesem (neusrot) 133
Bodem
- fosfor, tekort aan 176, 181
- leemhoudende 111
- magnesium, tekort aan 174
- verzilting 115, 178, 180-181

Bodemgesteldheid 13, 103, 151
Boerenwormkruid 51
Bomen en struiken snoeien 168, 170-171, 178
Boomsnoeien, behandelingsvoorbeeld 145-146
Bruinrot 170, 172, 175, 179
Buxusmot 36-37
Buxusschimmel 68

C

Calcium carbonicum 132-133, 138, 169, 187
Calciumgebrek 133
Calendula 88, 133, 146-148, 160, 169-170, 187
Camphora 32, 41, 44, 54, 170, 184, 188
Cantharis 88, 116, 170, 184, 188, 200
Carbo vegetabilis 149, 158, 170, 188-189
Carcinosinum 72, 79, 95, 149, 167, 171, 184, 188
Causticum 121, 171, 180, 184, 186, 188
China officinalis 57, 96-97, 124, 171, 184, 186
Cimicifuga 34, 139, 154, 159, 171-172, 184, 188, 190
Coloradokever 39
C-potenties 7, 11, 16
Cuprum metallicum 38-39, 42, 63, 66-67, 69, 74-76, 81, 83, 94, 97, 114, 135, 172, 188, 190

D

Dosering 13
- kankerziekte, bij 14
- koude, schade door 15, 55
- letsels, bij 55
- nattigheid, schade door 15
- ongedierte, aantasting door 15
- regenperioden, in 15
- schimmelziekten, bij 62

D-potenties 7-8, 14, 16, 138
Drainagemiddel 178, 181
Drie-dagen-tomatenkuur 133
Droogte 169, 171, 186
Dulcamara 69, 84, 108, 112, 114, 148, 172
Dwerggroei 101, 169, 176, 184

E

Echte meeldauw 74
Ecosysteem 24, 48
Emissies 104

F

Feromoonen 30

G

Gelijksoortigheidswet 5
Gelsemium 66, 90, 116, 118, 122, 124, 129, 172, 174-176, 179
Geneesmiddelenproef 5, 168
Groei
– buitenproportioneel 94
– dwerggroei 101
– excessieve groei 94
– gebrekkige groei 99, 103
– groeiachterstand 95, 101, 178
– wortelgroei, zwakke 100
Groei, zwakke 168-169, 173-174, 181
Groenkraag 133
Groentenuil 44
Groot koolwitje 48

H

Hagelschade 72, 107, 176
Hahnemann Samuel 6
Helix tosta 16, 58, 172
Herstel en versterking 147, 173-174, 177-180
– Behandelingsvoorbeeld 146, 149
Hittenschade 123, 169, 178-179, 186
– behandelingsvoorbeeld 146, 149
Homeopathie
– bewaren van middelen 17
– C-potenties 11
– reacties op de remedietoediening 14
– selectie van de remedie 9
– werkwijze 10
Homeopathische tuinapotheek 187

I

Ignatia amara 57, 98, 118, 122, 124, 130-131, 141, 143, 172
Insecten, aantasting door 28, 30, 32, 34, 36
Insecten, antasting door 36

K

Kaalgevreten 50
Kaliumgebrek 133
Kalium iodatum 98, 101, 110, 114, 148, 173, 180
Kalium phosphoricum 132-133, 138, 173, 180, 189
Kanker 171, 179
– behandelingsvoorbeeld 146, 149
Klein koolwitje 43, 49-50
Klimatologische- en weersomstandigheden 103
Koolmot 43, 46, 195
Kooluil 45
Koolwitje 43
Koude schade 108, 168-170, 172, 174, 176-178
Krulziekte 70, 179

L

Lapsnuitkever 38
Leliehaantje 40
Licht 103
Lijmring, lijmband 30, 78
Luizen 34, 154
Lycopodium 63, 86, 96, 98-99, 101-102, 110, 173

M

Magnesium 133
Magnesium carbonicum 174
Magnesium chloratum 174, 180
Magnesium phosphoricum 132-133, 138, 174
Meeldauw 62, 73-74, 80, 82, 140, 172, 175, 178-179
Metamorfose 47
Mieren 30-32, 170
– gele weidemier 30
– mierennesten 31
– rode bosmier 30
– zwarte wegmier 30
Misvorming 99
Mobiele straling 63, 95-96, 98-100, 109-110, 179, 181
Modaliteitentabel 8, 184-185
Monilia-vruchtrot 77, 170-171, 175, 179
Monoculturen 39, 43, 48, 50, 163

N

Natrium carbonicum 98, 116, 118, 124, 174
Natrium chloratum 118, 123-124, 130-131, 143, 174, 180
Natrium sulphuricum 63, 66, 68, 70-71, 74, 76, 78, 81, 112-114, 135, 139-140, 148, 175
Nattigheid 174, 179-180
– overvloed (zie stuwvocht) 103-104

– schade door 15
Neerslag 103
Neusrot 133, 169
Niet-parasitaire factoren 24
Nosode 168, 171-172, 175-176
Nux vomica 26, 57, 90, 107-108, 123, 126, 128-129, 172, 175-176, 179

O

Ontbladering 39
Onweer 122, 176
Overbemesting 24, 33, 174, 178

P

Parasitaire factoren 24
Perenroest ziekte 64, 66
Petroleum 38-39, 41-42, 55, 57, 96, 106, 108, 129, 139, 176
Phosphorus 90, 96, 98, 115-116, 123, 167, 172, 175-176, 179, 181
Placebo 8
Plantensap, verlies van 55
Poppen 49
Potentiëren 7
Preimot 53
Psorinum 5, 34, 42, 44, 54-56, 84, 96, 98-99, 101-102, 106, 108, 139, 147, 176
Pulsatilla 26, 70, 108, 112, 114, 121, 128, 141, 148, 177, 181

R

Reacties
– eerst verbetering 15
– geen verbetering 15
– verbetering en daarna terugval 14
Regen, langdurige 8, 15-16, 63, 66, 68-69, 76, 110, 112, 175, 179
– behandelingsvoorbeeld 146, 149
Regenperioden 148
Repertorisatie 9
reuzengroei 94
Rhus toxicodendron 15, 66, 70, 81, 86, 88, 148, 173, 177
Roestziekte 64
Roetdauwschimmel, zwarte 32, 56
Rupsen 47, 49, 78
Rupsenplaag 37

S

Schade
– bacteriën, door 84
– insecten, door 30
– letsel, door 3
– schimmel, door 62
– slakken, door 58
– teeltfouten, door 124
– virussen, door 89
– weersomstandigheden, door 103
– ziekte,door 4
Schadelijke organismen 24
– aantasting door 179-180
Schadelijke stoffen 24
Scheurwonden 129, 170
Schildluizen 42
Schimmelaantasting 9, 17, 44, 66, 73, 84, 135, 140, 186
schimmelsporen, witachtige 32
Schimmelvlekken 70
Schorren 180
Silicea 34, 39, 41-42, 54, 63, 74, 76, 84, 96, 98, 100-102, 108, 112, 121, 123-125, 128-131, 139-141, 147-148, 151, 160, 177-178
Slakken, slakkenplaag 58, 172
Snijwonden 124
Snoeien 145
– lestels door 70
– struiken, van 146-147
Solidago 21, 63, 98, 115, 126, 142, 148, 178, 181
Spintmijten 55
Staphisagria 5, 34, 70, 123, 125-126, 129, 146, 148-149, 178
Sterroetdauw 80, 177
Straling, radioactieve 173
Stress, gevolgen van 122
Stuwvocht 178-179, 184-185, 199
Sulphur 34, 37-39, 41-42, 44, 51-52, 54-57, 63, 73-74, 76, 112, 123-124, 128, 130, 148-149, 178, 186-187
Sulphuricum acidum 181
Sulphuricum iodatum 181

T

Temperatuur 103
Thuja 4, 37, 57, 64, 66, 68, 70-71, 73, 76, 78-79, 81, 84, 86, 90, 108, 112, 114, 135, 148-149, 172, 175-176, 179
Tomaten, groeibevorderend 132

U

Uilenvlinders 44
– larven 44
Uitwassen 65

V

Valse meeldauw 75
Varroa mijten 28
Vergiftiging 170-171, 178, 180-181
– auto-uitlaatgassen, door 173, 181
– koper- en zwaveldampen, door 177, 181
– lood, door 171, 180-181
– pesticiden voor planten, door 128, 168, 177, 181
– spuitmiddelen, door 176
– zuren, door 120, 170, 178
Verkleuring van de bladeren 96
Verplaatsen 126, 170, 178
Verpopping 48
Verpotten 126, 168, 170, 172, 176
Verrotting 54
Versterkingsmiddel 54, 135, 141, 172
Verwaarloosde planten 130
Verwonding, letsel door 15, 129, 176, 178
Verzilting 178
Vespa vulgaris 37, 51
Virale ziekten 89
Virus aandoeningen 172, 175, 179
Vlinders, rupsen 43
Vorst
– behandelingsvoorbeeld 145, 149
– bescherming tegen 116
– schade, door 105, 169, 176-177
Vraatgaten 46
Vraatschade 41, 54
– bladrand, aan 41
– bladrand met gaten in blad 39
Vraatsporen 45
Vraatzucht
– larven, door 38

W

Warmteschade 123
– behandelingsvoorbeeld 145, 149
Watergebrek 24
Waterstofsulfide 104
Weersverandering 172, 175-179
Wespen 51
Wind 103
Witte- en rode bladvlekkenziekte 83
Witte vlekkenziekte 83
Witte vlieg 30, 51, 56, 196, 199
Wolluis 57
Wortelgroei, zwakke 100
Wortels, aangevreten 45

X

X-ray 98, 100, 110, 179, 181

Z

Zeelucht 115
Ziekten 4
– bacteriële ziekten 84
– schimmelziekten 62
– virale ziekten 89
Zilte bodem 115
Zilte lucht 104
Zincum metallicum 96, 98, 106, 179
Zonnebrand 115, 169-171, 174, 176
– behandelingsvoorbeeld 145-146
Zonnestraling
– directe 115
– intensieve 117
– teveel 180
Zoute bodem 115
Zuren 120
Zure regen 104
Zwakte 95
Zwarte roetdauwschimmel 32, 56

Christiane Maute

Homeopathie voor planten

Ee praktische leidraad voor kamer-, balkon en tuinplanten

208 pages, kart.
appears 2021

Buy now

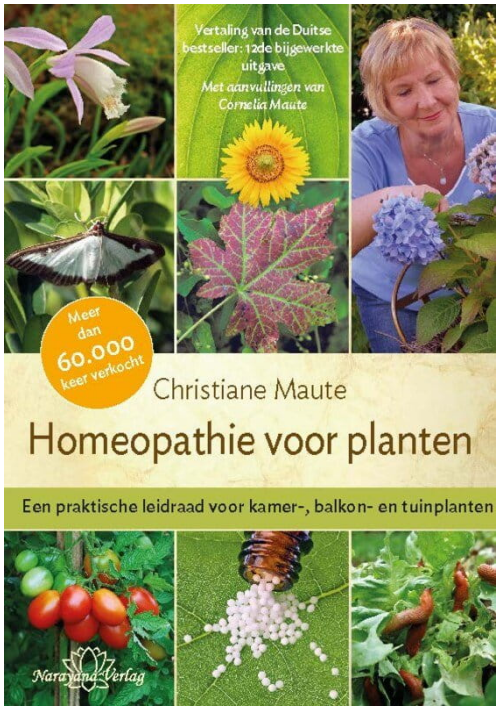

More books on homeopathy, alternative medicine and healthy living www.narayana-verlag.de